

Nood aan ventilatie

Vlaanderen op zijn mooist, Vlaanderen op zijn mooist, verschillende malen te horen tijdens de finale van de Ronde van Vlaanderen. Deze omschrijving sloeg op het spannend wedstrijdverloop maar niet op de beelden van het Vlaamse landschap die vanuit de helikopter te zien waren. Een lappendeken van verspreide bebouwing die jaarlijks toeneemt. De visuele bevestiging van een land zonder stedenbouwkundige traditie en met veel gewestplannen. Er blijven nog veel gronden over in handen van bedrijven als Matexi en consoorten. Allemaal "coronaproof" gronden die nu op de markt zullen komen om aan de vraag naar een huisje met tuintje te voldoen. Wat zullen de grondeigenaars blij zijn, leve corona en de grondprijzen zullen stijgen.

Ongetwijfeld zal men vanuit de helikopter recente woningen hebben gezien die zijn opgetrokken vanuit het concept van de lage energie en passiefbouw, energie neutrale woningen. Een passiefhuis moet voldoen aan de eisen van het passiefhuis-certificaat. Passiefhuizen mogen niet meer dan 15 kWh/m² per jaar verbruiken voor ruimteverwarming. Het binnenklimaat wordt bekomen door gebalanceerde ventilatie met warmteterugwinning.

'Maak van ventilatie de zevende gouden regel'

CORONAPREVENTIE Willen we scholen, woonzorg- en sportcentra veilig openhouden, dan moet goede ventilatie veel meer aandacht krijgen in de coronastategie, zeggen de Vlaamse sociale partners.

De Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (Serv), het overlegorgaan van de Vlaamse sociale partners, pleit in een oproep aan de Vlaamse regering om de nood aan goede ventilatie veel sterker te bepleiten. Momenteel is die maar zijdelings opgenomen in de zes officiële aanbevelingen van de overheid, waaronder handen wassen, afstand houden en activi-

teiten bij voorkeur in de openlucht doen. In Japan en Duitsland wordt een goede ventilatie binnenshuis wel sterker benadrukt in de officiële communicatie.

Duikbootkwaliteit

Ondanks strenge ventilatievoorschriften laat de kwaliteit van de binnenlucht in de Vlaamse gebouwen nog vaak te wensen over, stelt de Serv. 'Nu het kouder wordt, vinden steeds meer activiteiten binnen plaats achter gesloten ramen. Toch is het belangrijk om die ramen te openen als we niet nog meer deuren willen sluiten', zegt Danny Van Assche, voorzitter van de Serv.

'De lucht binnen is soms tot wel vijf keer slechter dan de buitenlucht, duikbootkwaliteit dus. Ventilatie kan coronabesmettingen helpen te vermijden en dat levert sociaal-economisch bijzonder veel op. Zeker als dat een tweede besmettingsgolf helpt te bedwingen en een verdere lockdown afhoudt.'

In goed geventileerde gebouwen kan het besmettingsrisico tot tien keer lager liggen, schat de Serv. 'Bovendien leidt het tot minder afwezigheden, minder hoofdpijn, meer comfort, meer concentratie en creativiteit en vooral betere (leer)prestaties. Verbeterde ventilatie kan voor leerlingen het

verschil betekenen tussen een 6,5 en een 8 voor rekenen op het rapport.'

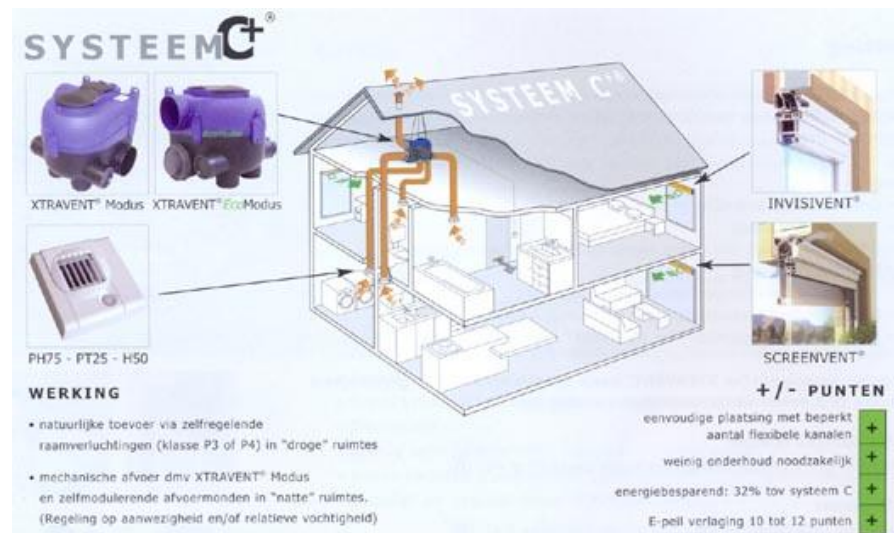
De Serv pleit voor een meetcampagne naar de actuele staat van het binnenklimaat in gebouwen in Vlaanderen. Zo zijn er CO₂-meters nodig in de 50.000 Vlaamse klassen. De metingen moeten toelaten om tot een degelijke ventilatiestrategie te komen. In afwachting moeten bedrijven en organisaties nadenken over een slimme capaciteitsvermindering van gebouwen, lesgeven en werken in de openlucht, en over weersafhankelijke adviezen, aldus de sociale partners.

Jan-Frederik Abbeeloos

In DS van 22 oktober de titel "Maak van ventilatie de zevende gouden regel" verwijzend naar het rapport van de SERV waarbij goede ventilatie onvoldoende wordt benadrukt. Wat is goede, natuurlijke ventilatie? Is dit de juiste plaatsing van opengaande ramen om voldoende luchtstroming te laten ontstaan? Je raam 's morgens opzetten om verse lucht te laten binnenkomen, toch de evidentie. De virologen wijzen ons op de noodzaak

van een natuurlijke ventilatie en ook de ziekenfondsen benadrukken dit meer en meer op hun webpagina's. Maar hedendaagse technici gaan daarmee niet akkoord, ramen moeten toe blijven en alles wordt opgelost met een inwendige verluchting van de woning.

'Creating Healthy Spaces'

Een systeem enkel met + punten! Is dit wel juist?

Dit is de baseline van het West-Vlaamse bedrijf Renson in Waregem. Met deze logo, waarbij "gezondheid" centraal wordt geplaatst tussen creatie en ruimte, wil deze firma ons doen geloven dat uw gezondheid van groot belang is bij het ontwikkelen van nieuwe producten. Na veel lobbywerk hebben Renson en andere producenten de Europese Overheid zo ver gekregen dat hun aangeboden systemen standaard moeten worden toegepast. In naam van energiebesparing moet men in nieuwbouw een netwerk van ventilatiebuizen aanbrengen om lucht in de woning rond te laten bewegen. Wie dit niet voorziet haalt de normen niet en de bouwaanvraag wordt geweigerd. In veel nieuwe appartementen wordt inwendige ventilatie aangebracht die hoe dan ook geluid produceert en ook energie vraagt. Een buizenstelsel waarbinnen de lucht circuleert zoals de airco in veel kantoorgebouwen, dit is voor Renson "verluchting". Het is de stomste technische oplossing die men kan bedenken bij woningbouw. Maar door de opgelegde normen van de overheid kunnen architecten en zelfs ontwikkelaars niets anders dan Renson installaties of gelijkaardige snufjes plaatsen met hun gebrevetteerde ventilatieroosters. Kiest men niet hiervoor dan zijn er problemen bij het berekenen van de opgelegde K waarden. Het ideaal is het volledig toeplakken van de ramen met uitzondering van de voordeur!

Dat wij met zijn allen energie moeten besparen is evident. Ligt de gemiddelde temperatuur van 21 graden niet te hoog? Zijn wij niet verslaafd geworden aan te veel warmte? Veel mensen willen in de winter in een t-shirt slapen als het buiten vriest. Velen beschouwen dit als een verworven comfort. Valt dit wel te verantwoorden? Vermoedelijk heeft de vervaging van de ervaring van de seizoenen hiermee te maken. Dit is geen pleidooi om opnieuw slaapmutsen te introduceren maar de nachtrust in de winter in een frisse kamer is goed voor de gezondheid.

Deze coronatijd is het moment om vragen te stellen bij deze verplichte "binnen ventilatie", of dit wel een bijdrage is tot onze gezondheid. Ik weet reeds het antwoord van de firma's: er zijn filters voorzien om microben en virussen tegen te houden. Iedereen weet dat men in de herfst na het vallen van de bladeren best zijn dakgoten en regenafvoer controleert of anders is de kans op waterschade reëel. Wat gebeurt er bij niet onderhoud van filters bij ventilatie installaties, schade voor de gezondheid? Verhoogde hoofdpijn zoals bij airco oplossingen in kantoren is zeker het geval. Men kan alles technisch bedenken, maar om een systeem op termijn goed te laten functioneren zijn er nog andere factoren.

Kan men zich even voorstellen wat de toestand van deze installaties na dertig jaar zal zijn? Hoe men deze technische rommel uit vloeren en plafond gaat moeten verwijderen? Bedrijven geven garanties maar zeker niet voor de levensduur van de woningen.

Een gezond binnenklimaat

Begin oktober werd aan de KU Leuven een nieuwe leerstoel voor "data-driven servitization in creating healthy spaces". Dit is niet de titel van een studie verschenen in Lancet, Nature of een ander wetenschappelijk tijdschrift. Het initiatief komt van het West-Vlaams bedrijf Renson en behelst een strategische samenwerking van minstens drie jaar tussen KU Leuven en de "pionier" in zonnewering, ventilatie en 'outdoor living'.

De logo van het bedrijf verwijst naar doorstroming van lucht maar het gaat om lucht binnen te houden

In de persnota staat: "Dankzij de leerstoel kan de universiteit onderzoeken hoe een totaaloplossing voor gezond en comfortabel wonen als dienst kan aangeboden worden. En hoe artificiële intelligentie (AI) daar in de praktijk kan toe bijdragen". "Dit onderzoek gaat uit van een geïntegreerde aanpak op drie verschillende domeinen: het juridische, dat van de artificiële intelligentie en ten slotte het bouwtechnische aspect". "We zijn dan ook zeer verheugd dat we hiermee dit academiejaar kunnen aftrappen" verduidelijkt rector Luc Sels in de persmededeling. De leerstoel wordt georganiseerd aan KU Leuven campus Kulak in Kortrijk en de Technologicampus in Gent.

Opmerkelijk is dat dit onderzoek gericht is naar technische ingenieurs die zullen oordelen over wat 'gezondheid' betekent. Gedurende de gehele coronatijd wordt vanuit de geneeskunde gepleit wordt voor natuurlijke ventilatie. Een tweede opmerkelijke vaststelling is dat bij deze leerstoel niet eens de Faculteit Architectuur van de KULeuven wordt vermeld of betrokken. Ik hoor reeds het antwoord, alles zal interdisciplinair worden uitgewerkt binnen de universiteit. Ingenieurs gaan alles uitwerken en van architecten wordt verwacht dat men deze "technologie" verplicht gaat toepassen in de woningbouw en dit onder groot applaus van een bedrijf uit Waregem.

Hoe kan een universiteit zijn architectuuropleiding zo negeren? Misschien kan de KULeuven deze leerstoel overhevelen naar de faculteiten Geneeskunde en Architectuur.

Marc Dubois, architect

Journalist VVJ

27 oktober 2020